

Rammeaftale

Centralbiblioteksvirksomhed 2021-2024

1. Om rammeaftalen

Rammeaftalen mellem Slots- og Kulturstyrelsen på den ene side og folkebibliotekerne i Gentofte, Herning, Odense, Roskilde, Vejle og Aalborg kommune på den anden side fastlægger mål for den samlede centralbiblioteksvirksomhed i aftaleperioden og de vilkår, der politisk gives herfor.

Denne rammeaftale gælder centralbiblioteksvirksomhed i henhold til lov nr. 340 af 17. maj 2000 om biblioteksvirksomhed, jf. lovens §§ 9 – 12.

Med hjemmel i finansloven varetager Slots- og Kulturstyrelsen forhandling og indgåelse af aftale om centralbiblioteksvirksomheden på vegne af Kulturministeriet.

Aftalen indarbejdes på finansloven således:

- centralbibliotekernes mission og vision indarbejdes i anmærkningerne
- aftalte mål for opgaver indarbejdes i tabel 5 i anmærkningerne.

Målopfyldelsen drøftes mindst én gang årligt i forbindelse med resultatopfølgningen. Såfremt der aftales ændringer af målene, indarbejdes disse ved førstgivne lejlighed på finansloven, og rammeaftale og nøgletal revideres.

Rammeaftalen er indgået efter forudgående drøftelse med landets folkebiblioteker.

2. Økonomisk ramme

Der forventes følgende økonomiske ramme for perioden, der fordeles som øremærket driftstilskud til de seks centralbiblioteker for at varetage de opgaver, rammeaftalen omfatter, idet der tages forbehold for vedtagelsen af de årlige finanslove i aftaleperioden:

§ 21.31.03.20. Centralbiblioteksvirksomhed (FL 2020)

År	2021	2022	2023	2024
Tilskud i mio.	70,4	70,4	70,4	70,4

Det bevillingsmæssige grundlag er nærmere beskrevet i finansloven, mens fordelingsnøglen for de seks centralbiblioteker findes i bilag 1.

3. Det strategiske grundlag

Vision

- Centralbibliotekerne er de bærende statslige aktører, der omsætter det nationale fokus til lokale indsatser og samler de danske folkebiblioteker bredt om markante og aktuelle udviklingsspor til gavn for borgerne.

Mission

- Centralbibliotekerne arbejder for at styrke samarbejdet mellem folkebibliotekerne og samarbejdet i bibliotekssektoren.
- Centralbibliotekerne sikrer den kulturpolitiske ambition om, at alle borgere i Danmark skal have fri og lige adgang til materialer med henblik på oplysning, uddannelse og kulturel aktivitet. Det gør centralbibliotekerne ved til stadighed at tilbyde og formidle relevant og tidssvarende materiale som overbygning til de kommunale folkebibliotekers tilbud.
- Centralbibliotekerne omsætter prioriterede og målrettede samfundsaktuelle temaer til indsatser, hvor folkebibliotekerne har en stærk rolle at spille i samarbejde med hinanden og med andre aktører.

4. Opgaver og mål

Centralbibliotekernes kerneopgaver er følgende

- At sikre fri og lige adgang til viden via **materialeoverbygning**.
- At sikre udrulning af nationale kulturpolitiske indsatser gennem udvikling og implementering af **temaspor**, der prioriteres af kulturministeren for to år ad gangen. I første periode af rammeaftalens løbetid arbejder centralbibliotekerne med følgende tre temaspor:
  - Glæden ved sprog, litteratur og læsning
  - Kultur for alle
  - Borgeren i den digitale transformation

Gennem de to kerneopgaver, materialeoverbygningen og temaspor, arbejder centralbibliotekerne for at styrke samarbejdet mellem folkebibliotekerne og samarbejdet i bibliotekssektoren. Opgaverne er udfoldet i rammeaftalens bilag 4 og 5.

Der aftales nedenstående mål for opgaverne med udgangspunkt i centralbibliotekernes mission og vision.

Opgaver	Resultatmål
Materialeoverbygning	<ul style="list-style-type: none"> • Centralbibliotekerne leverer en relevant, effektiv og tydelig defineret materialeoverbygning til de danske folkebiblioteker. • Centralbibliotekerne styrker formidlingen og tilgængeliggørelsen af overbygningsmaterialerne målrettet borgere. • Centralbibliotekerne øger sammenhængskraft, koordinering og samarbejde for materialeoverbygningen med henblik på en effektiv og transparent forsyningskæde for folkebiblioteker og borgere.
Temaspor	<ul style="list-style-type: none"> • Centralbibliotekerne udfolder temaspor og faciliterer udvikling af tiltag, der er relevante for folkebibliotekerne. • Centralbibliotekerne understøtter med tiltagene både en succesfuld lokal indsats og et sammenhængende og samarbejdende biblioteksvæsen.

Vision og mål er formuleret på baggrund af centralbibliotekernes omverdensanalyse og strategi. Strategien er vedlagt som bilag 2.

Resultatmålene er operationaliseret i operationelle mål med tilhørende nøgletal og indikatorer, jf. bilag 3. som lægges til grund for bibliotekets resultatrapportering og vurderingen af målopfyldelsen (se kap. 7).

5. Kørsel og sortering

En del af centralbiblioteksbevillingen afsættes til at understøtte den nationale kørselsordning med henblik på at sikre, at fysiske overbygningsmaterialer kan fragtes til landets folkebiblioteker.

Centralbibliotekerne fungerer som knudepunkter i den nationale kørselsordning og er repræsenteret i Slots- og Kulturstyrelsens kørselsudvalg. Knudepunkterne varetager lokalt en række administrative opgaver i kørselsordningen, som er aftalt i kontrakten med kørselsordningens leverandør, og skal understøtte, at kørselsordningen fungerer optimalt i virkeområdet.

Herning, Odense og Aalborg knudepunkter varetager endvidere sorteringen af materialer til den nationale rute og de regionale ruter. Leverandøren varetager sorteringen for de øvrige knudepunkter.

6. Øvrige forpligtigelser

Som et led i det bredere public service samarbejde vedligeholder og udbygger centralbibliotekerne samarbejdet og koordineringen med DR og andre nationale public service aktører til gavn for alle folkebiblioteker.

7. Rapportering af resultater

Centralbibliotekerne skal sikre åbenhed og gennemsigtighed med hensyn til deres resultater og virksomhed. Som led heri rapporterer institutionerne om opnåede resultater og opfyldelse af målene efter de til enhver tid gældende regler og retningslinjer herfor. Centralbibliotekerne fremsender en samlet faglig afrapportering, men separate regnskaber.

Centralbibliotekerne skal uafhængigt heraf underrette Slots- og Kulturstyrelsen, hvis der opstår risiko for, at biblioteket/-erne ikke vil kunne opfylde sit formål eller leve op til lovgivningens krav, eller hvis det økonomiske resultat i året forventes at skulle vurderes som ikke tilfredsstillende, jf. Kulturministeriets politik for resultatstyring.

Rapport og regnskab skal være Slots- og Kulturstyrelsen i hænde senest den 30. juni hvert år i rammeaftalens løbetid. Rapporteringen drøftes med Slots- og Kulturstyrelsen og danner sammen med strategien grundlag for styrelsens opfølgning ved et årligt virksomhedsmøde mellem hvert centralbibliotek og Slots- og Kulturstyrelsen.

Strategien er ikke en del af aftalen og kan justeres i perioden, men ved ændringer af centrale elementer skal Slots- og Kulturstyrelsen orienteres.

Slots- og Kulturstyrelsen udarbejder særskilt vejledning til afrapportering samt regnskabsskema.

8. Aftalens status samt underskrifter

Rammeaftalen træder i kraft den 1. januar 2021 og løber indtil den 31. december 2024 medmindre andet aftales.

Denne rammeaftale er ikke en kontrakt i juridisk forstand. Der ændres ikke ved ministeransvaret og de almindelige instruktionsbeføjelser i forholdet mellem Slots- og Kulturstyrelsen og centralbibliotekerne. Gældende lovgivning og hjemmelskrav, budget og bevillingsregler, overenskomster mv. skal følges, medmindre der er tilvejebragt hjemmel til fravigelse. Slots- og Kulturstyrelsen kan tilbagekalde eller ændre aftalen eller dele heraf i kraft af de almindelige instruktionsbeføjelser.

Som udgangspunkt skal ændringer af ansvarsområde eller af aftalte målsætninger håndteres inden for de aftalte bevillingsmæssige rammer. Det samme gælder for bevillingsmæssige ændringer, som i

udgangspunktet ikke giver anledning til en ændret opgavesammensætning eller ændringer i de krav, der stilles i forbindelse hermed.

Større ændringer af centralbibliotekernes opgaver eller af aftalte målsætninger vil altid give anledning til en genforhandling af institutionens økonomiske rammer. Omvendt vil omfattende ændringer i centralbibliotekernes økonomiske rammer også kunne give anledning til en genforhandling af målene i aftalen.

Rammeaftalen er ikke til hinder for, at der sker tilførsel eller bortfald af bevillinger i forbindelse med ressortændringer.

25. juni 2020

Slots- og Kulturstyrelsen

_____ juni 2020

Centralbibliotekerne

Bilag til rammeaftale om centralbiblioteksvirksomhed 2021-2024

Bilag 1: Aftalens økonomiske grundlag, fordelingsnøgle samt opgavefordelt budget

Bilag 2: Centralbibliotekernes strategi

Bilag 3: Operationelle mål og nøgletal

Bilag 4: Opgavebeskrivelse - den nationale materialeoverbygning

Bilag 5: Opgavebeskrivelse - temaspor

Bilag 1

Aftalens økonomiske grundlag og fordelingsnøgle

Centralbiblioteksbevillingen er anført i FL § 21.31.03.20 og forventes at udgøre 70,4 mio. kr. i 2021 ff. idet der tages forbehold for vedtagelsen af de årlige finanslove i aftaleperioden.

Af bevillingen afsættes årligt 3.560.000 kr. til at understøtte den nationale kørselsordning, der fragter den fysiske materialeoverbygning til og fra de indlånende biblioteker, mens et beløb¹ afsættes til at varetage sortering på tre af kørselsordningens knudepunkter, hhv. Herning, Odense og Aalborg.

De resterende midler fordeles mellem de seks centralbiblioteker som øremærket driftstilskud til varetagelse af den opgaveportefølje, der er fastlagt i nærværende rammeaftale for 2021-2024.

Kriterier for fordeling af centralbiblioteksbevilling 2021-2024

Driftstilskuddet fordeles mellem de seks centralbiblioteker ud fra følgende kriterier:

- Opgaven varetages som en fælles national opgave og der ligger en fælles rammeaftale og strategi til grund for driftstilskuddet. På den baggrund indgår et enslydende **basistilskud** i fordelingen af bevillingen (med 40% af samlet driftstilskud).
- Det regionale² antal folkebiblioteker udgør fortsat en væsentlig del af centralbibliotekernes betjeningsgrundlag og der forventes regional understøttelse. Derfor indgår antallet af **kommuner i regionen** som parameter (med 30% af samlet driftstilskud).
- Indbyggerantal i regionerne er befolkningsgrundlaget for udlånstræk fra materialeoverbygningen. Derfor indgår det **regionale befolkningsgrundlag** i fordelingsnøglen. For at sikre stabilitet vil beregningen for hele rammeaftaleperioden bero på befolkningsgrundlag pr. 1. januar 2020 (med 30% af samlet driftstilskud).

Fordeling af centralbiblioteksbevilling 2021-2024³

Centralbibliotek	Antal regionale kommuner	Fordeling ift. kommuner (30%) i kr.	Regionalt befolkningsgr undlag pr. 01.01.2020	Fordeling ift. befolkningsgr undlag (30 %) i kr.	Basistilskud (40 %) i kr.	Driftstilskud i alt i kr.	Procentvis fordeling
I alt	98	19.683.780	5.806.081	19.683.780	26.245.040	65.612.599	100%
Gentofte	28	5.623.937	1.795.900	6.088.461	4.374.173	16.086.572	24,5 %

¹ Betaling for sorteringsydelsen beror på reel tid målt i timer anvendt tid til opgaven samt overhead. I 2020 udgør det i alt ca. 1,2 mio. kr.

² Landet er inddelt i seks centralbiblioteksregioner. Region Syddanmark er delt i to; hhv. Fyn og Syddjylland, mens de fire andre CB- regioner følger den øvrige inddeling af kommuner i regionerne på landsplan. Undtaget er Middelfart, der hører til CB Vejle og Bornholm, der hører til CB Roskilde.

³ Beregnet på baggrund af FL-bevilling 2020

Roskilde	18	3.615.388	876.400	2.971.172	4.374.173	10.960.733	16,7 %
Odense	9	1.807.694	459.928	1.559.248	4.374.173	7.741.116	11,8 %
Vejle	13	2.611.114	763.420	2.588.147	4.374.173	9.573.434	14,6 %
Herning	19	3.816.243	1.320.678	4.477.363	4.374.173	12.667.780	19,3 %
Aalborg	11	2.209.404	589.755	1.999.388	4.374.173	8.582.965	13,1 %

Opgavefordelt budget fra centralbibliotekerne

Gennem strategien anskueliggør centralbibliotekerne hvilke resultater, de kan skabe for den kendte og aftalte økonomiske ramme.

I den forbindelse har de udarbejdet og kan efter behov revidere fordelingen af omkostninger på opgaver, som indgår i aftalen med henblik på at give det bedst mulige billede af de grundlæggende økonomiske prioriteringer.

Opgavefordelt budget for det samlede driftstilskud (aftaleperiode 2021-24) i %:

Opgavefordelt budget i % af samlet driftsbevilling					
	<i>Regnskabstal 2018⁴</i>	Budget 2021	Budget 2022	Budget 2023	Budget 2024
Materialeoverbygning	56%	60%	60%	60%	60%
Temaspor		27,5%	27,5%	27,5%	27,5%
Generelle fællesomkostninger (GLA)	12%	12,5%	12,5%	12,5%	12,5%
Kompetenceudvikling (2016-2020)	15%				
Koordinering, facilitering og faglig sparring (2016-2020)	17%				

Hvis regnskabstal i løbet af perioden viser væsentlige afvigelser i forhold til budgettal, bør tabellen revideres og efter behov drøftes på virksomhedsmøderne.

⁴ Baseret på regnskabstal fra seneste afrapportering fra centralbibliotekerne inden for rammeaftalen gældende 2016-2020

Bilag 2

Strategi for 2021-2024

Strategien sætter retning for centralbibliotekernes opgavevaretagelse og udviklingsindsats inden for rammeaftalens mål og opgaver i perioden 2021-2024 samt anviser konkrete målsætninger, resultatmål og metoder til at realisere indsatsen.

Mission

- *Centralbibliotekerne sikrer den kulturpolitiske ambition om at alle borgere i Danmark skal have fri og lige adgang til materialer med henblik på oplysning, uddannelser og kulturel aktivitet. Det gør centralbibliotekerne ved til stadighed at tilbyde og formidle relevant og tidssvarende materiale som overbygning til de kommunale folkebibliotekers tilbud.*
- *Centralbibliotekerne omsætter prioriterede og målrettede samfundsaktuelle temaer til indsatser, hvor folkebibliotekerne har en stærk rolle at spille i samarbejde med hinanden og med andre aktører.*
- *Centralbibliotekerne arbejder for at styrke samarbejdet mellem folkebibliotekerne og samarbejdet i bibliotekssektoren.*

Vision

- *Centralbibliotekerne er de bærende statslige aktører, der omsætter det nationale fokus til lokale indsatser og samler de danske folkebiblioteker bredt om markante og aktuelle udviklingsspor til gavn for borgerne.*

Kerneopgaver

Centralbibliotekernes kerneopgaver er:

1) At sikre fri og lige adgang til viden via materialeoverbygning

Centralbibliotekerne tilbyder alle borgere adgang til overbygningsmaterialer gennem materialeoverbygningen, der består af både fysiske og digitale materialer

2) At sikre udrulning af nationale kulturpolitiske indsatser gennem udvikling og implementering af temaspør

Centralbibliotekerne vil gennem temaspør adressere specifikke samfundsaktuelle udfordringer, og sammen med folkebibliotekerne udvikle projekter og initiativer, der svarer på disse samfundsmæssige problemstillinger. Centralbibliotekerne vil være en stærk, fokuseret og handlekraftig platform for udrulning af den statslige kulturpolitik på biblioteksområdet. Gennem relevante og prioriterede temaspør af høj faglig kvalitet, vil vi skabe udvikling og sammenhæng i en diverse bibliotekssektor.

Indledning

Centralbiblioteksvirksomheden og strukturen er fastsat i Biblioteksloven §§ 9-12 og beskriver centralbibliotekernes overbygningsfunktion.

Der er 6 centralbiblioteker: Aalborg, Herning, Vejle, Odense, Roskilde og Gentofte, hvis virksomhed fastlægges i aftale med Kulturministeriet og finansieres af staten via bevilling fastsat på de årlige finanslove.

Undersøgelser viser, at folkebiblioteket er i toppen af listen over de mest besøgte kulturinstitutioner i Danmark. Antal af arrangementer og aktiviteter inden for kultur og læring er stigende, og biblioteket fungerer som populært mødested i lokalsamfundet, ikke kun for lånere, men også for borgerne, der opsøger samskabende og brugerdrevne tilbud.

I takt hermed udvikler de fysiske rammer sig og brugen af biblioteksrummet ændrer sig. Antallet af åbne biblioteker er stigende. Det har givet fremgang i den ubetjente åbningstid og et fald i timer med bemandet åbningstid, mens der opleves en mindre tilbagegang i antal filialer og bogbusser.

Folkebiblioteket afspejler udviklingen – en digital tidsalder, hvor behovet for viden og litteratur går hånd i hånd med efterspørgsel af fysiske mødesteder og fællesskaber. Det samlede udlån af fysiske og digitale materialer viser et mindre fald, men udlån af materialer udgør stadig kernen i bibliotekernes virke. Det digitale udlån er i vækst, og i 2018 benytter 1/3 af danskerne bibliotekets digitale tjenester. Trods en betydelig stigning i brugen af digitale tjenester, er den fysiske bog fortsat suverænt lånernes foretrukne medie.

Centralbibliotekerne servicerer folkebibliotekerne i landets 98 kommuner og understøtter dermed udvikling og brugen af landets mest besøgte kulturinstitutioner.

Strategiske udfordringer

Centralbibliotekerne er optagede af, hvordan biblioteksverdenen udvikler sig i et samspil med mennesker, samfundet, kunst, viden og teknologi samt hvordan centralbibliotekerne kan være de fyrtårne, der i samspil med den øvrige bibliotekssektor kan sikre et stærkt og sammenhængende biblioteksvæsen i Danmark. Med udgangspunkt i centralbibliotekernes omverdensanalyse er en række strategiske udfordringer identificeret, og disse danner grundlag og sætter retning for de opgaver, vi vil have fokus på i de kommende år:

Centralbibliotekerne agerer i en politisk styret virkelighed præget af to væsentlige aktører: på den ene side staten som bevilligende aktør med en række nationale kulturpolitiske ambitioner og på den anden side kommunerne, der driver folkebibliotekerne, hvor centralbibliotekerne skal virke. Denne virkelighed stiller særlige krav til centralbibliotekernes evne til på en og samme tid at kunne imødekomme forskellige krav og forventninger, og samtidig være meget tydelig omkring snittet mellem den statslige og den kommunale opgave.

Det er virkeligheden, at landets folkebiblioteker er underlagt vidt forskellige forhold defineret af bl.a. kommunestørrelse, demografi, økonomi, organisering, kompetencer, brugerkrav og behov. Det betyder, at centralbibliotekerne skal evne at favne bredt og agere på forskellige niveauer, der tilgodeser alle landets folkebiblioteker for at sikre den kulturpolitiske ambition om en sammenhængende bibliotekssektor, der sikrer alle borgere – uanset postnummer – fri og lige adgang til viden, kultur og læring.

Bibliotekssektoren oplever i disse år omstrukturering på en række områder bl.a. den ny forening Det Digitale Folkebibliotek samt nye opgaver og krav til Det Kgl. Biblioteket. Forandringer tydeliggør behovet for sammenhæng og strategiske fællesskaber, og det åbner for, at centralbibliotekerne sammen med feltets

Øvrige aktører kan arbejde på at optimere ydelserne samt sikre en tydelighed omkring overbygningsopgaverne og sammenhængen i sektoren.

Ovenstående udfordringer er på et mere strukturelt plan, som vi skal tage højde for i måden vi løser vores opgaver på. Der er dog også en række udfordringer, som er af en mere samfundsmæssig karakter, hvor borgeren er en del af både udfordringer og løsningen. Det er disse udfordringer, som centralbibliotekerne konkret vil arbejde ved i rammeaftaleperioden gennem temasporerne.

Både børn og voksne læser mindre, og sammenligner man skolebørns læseglæde internationalt, ligger danske børn lavt. Læseglæde og læselyst er nøglen til mere læsning, og det at mestre læsning er en forudsætning for at kunne klare sig i et teksttungt moderne samfund. Læsning åbner ikke kun for individuelle oplevelser, men åbner for relationer og fællesskaber. Læsning skaber forståelse for mennesket, både de andre og os selv, og skaber øgede kompetencer og en større intellektuel, social og kulturel dannelse. Men læsekulturen er udfordret – blandt andet på grund af et enormt udbud af indhold og platforme, der konkurrerer om folks opmærksomhed.

Bibliotekerne er for alle og folkebibliotekerne skal have relevans og være vedkommende for alle i et mere og mere multikulturelt samfund med mange grupperinger. Der skal være lige adgang for flere usynlige og/eller underrepræsenterede grupper, så også minoritetsgrupper oplever at blive inviteret ind til den demokratiske deltagelse.

Den digitale udvikling udfordrer på mange planer. Der stilles nye krav til services og platforme, brugernes adfærd påvirkes, og dannelsesdagsordenen er igen aktuel, når vi som borgere skal klædes på til at navigere i en verden, hvor sandheden er til diskussion.

Værdigrundlag

Værdigrundlaget beskriver en række grundlæggende principper for vores fælles opgaveløsning af centralbibliotekernes to kerneopgaver. Centralbibliotekerne skal fungere og opleves som én organisation. Vi arbejder ud fra disse principper for at understøtte det interne samarbejde, oplevelsen af en samlet enhed og for at imødekomme de strategiske udfordringer, vi ser i vores omverden.

1) Vi arbejder vidensbaseret, inddrager relevante partnere og har rettet vores opmærksomhed mod nye tendenser, der kan have betydning for Danmarks biblioteker

Centralbibliotekerne vil sikre indsatsernes relevans ved altid at arbejde analyserende og basere vores arbejde på solide vidensgrundlag. Vi vil anvende en 360 graders tilgang, hvor vi kortlægger og analyserer bibliotekernes omverden og inddrager relevante sektorer og partnere.

Vi vil indgå partnerskaber – herunder strukturelle partnerskaber, der sikrer et stærkt strategisk fokus og stor gennemslagskraft, og som sikrer og viden og kompetencer, som vi ikke nødvendigvis selv besidder.

Ingen kender de fremtidige forandringer i folkebibliotekerne, markedet, samfundet eller teknologien. Derfor fordrer vores ambitioner for løsningen af kerneopgaverne, at centralbibliotekerne er i stand til at afkode nationale og internationale tendenser og strømninger løbende og sikre oversættelse ind i det danske biblioteksvæsen.

2) Vi anvender hvor det giver mening de metoder, de erfaringer og den viden, der er oparbejdet gennem hidtidige projekter og aktiviteter

Centralbibliotekerne og folkebibliotekerne er en kæmpe videns- og erfaringspool, og vi bruger fortidens bedste erfaringer til at skabe fremtidens bedste løsninger sammen. Vi tror på at innovation opstår i kombinationer af ny viden og kendt viden.

3) Vi arbejder med og ikke for folkebibliotekerne

Centralbibliotekerne er bevidste om folkebibliotekernes viden og kompetencer og vil derfor i aftaleperioden have et altoverskyggende fokus på at sikre inddragelse og involvering af folkebibliotekerne i design af løsninger. Centralbibliotekerne tror også på, at involvering mobiliserer det nødvendige ejerskab, der skal sikre et biblioteksvæsen, der binder lokale og kommunale dagsordner sammen med nationale kulturpolitiske ambitioner. Samtidig er centralbibliotekerne anerkendende over for de meget forskellige rammevilkår, der er for folkebibliotekernes ageren, og ønsker at sikre skalerbare løsninger, der bygger på konkret viden om det enkelte bibliotek.

4) Vi er professionelle og effektive og arbejder med samme høje ensartede kvalitet og ambitionsniveau

Centralbibliotekerne har et stort fokus på, at vores interne samarbejde skal understøtte den nationale kobling til de lokale tiltag for at sikre samme kvalitet i hele landet. Derfor er vi professionelle, effektive og arbejder med et højt ensartet kvalitets- og ambitionsniveau, der sikrer oplevelsen af én organisation.

5) Vi eksperimenterer for at lære og for at udvikle

Centralbibliotekerne anerkender at et udviklingsrum skabes gennem eksperimenter. Vi skal sætte baren højt og turde lære af vores fejl.

Bilag 3

Operationelle mål og nøgletal

Nedenstående skema viser de operationelle mål for hvert resultatmål for de to kerneopgaver, der udfoldes i bilag 4 og 5.

Operationelle mål er bindende nøgletal (kvantitative) og indikatorer (kvalitative), der tilknyttes hver enkelt resultatmål. Med bindende menes, at et resultatmål ikke kan anses for opfyldt i et givent år, hvis de tilknyttede operationelle mål ikke er opnået/indfriet.

[OBS: operationelle mål og nøgletal for temaspør følger i efteråret 2020]

Resultatmål	Operationelt mål	Nøgletal / indikatorer	2021	2022	2023	2024
Centralbibliotekerne leverer en relevant, effektiv og tydelig defineret materialeoverbygning til de danske folkebiblioteker.	De danske folkebiblioteker oplever materialeoverbygningen som relevant	Tilfredshedsgrad for den fysiske del	80%	83%	85%	90%
		Tilfredshedsgrad for den digitale del	80%	82%	83%	85%
Centralbibliotekerne styrker formidlingen af og tilgængeliggørelse af overbygningsmaterialerne målrettet borgere	Positiv udvikling i brug af de digitale overbygningsressourcer og i antal brugere	Der registreres en positiv udvikling over tid i brugen af og i antal brugere af de udbudte licenser	n/a	n/a	n/a	n/a
		Procent af biblioteker, der oplever, at centralbibliotekerne understøtter formidlingen af licenserne til borgerne gennem formidlingsindsatser, kompetenceudvikling mm.	80%	82%	85%	90%
	Fastholde niveauet på det fysiske interurbanlån	Måltallet er et samlet nationalt tal for interurbanudlån	...	...	...	725.000
Centralbibliotekerne øger sammenhængskraft, koordinering og samarbejde for materialeoverbygningen med henblik på en effektiv og transparent forsyningskæde for folkebiblioteker og borgere	Folkebibliotekerne oplever større grad af gennemsigtighed og øget sammenspil	Procent af biblioteker, der oplever, at der er tydelighed omkring det samlede materialeoverbygnings-tilbud	75%	80%	85%	90%
		Procent af biblioteker, der oplever, at der tilbydes en sammenhængende materialeoverbygning	75%	80%	85%	90%

Bilag 4

Opgavebeskrivelse – den nationale materialeoverbygning

Centralbibliotekerne arbejder med én materialeoverbygning bestående af en række både fysiske og digitale materialetilbud og services, og udrulning og formidling af disse samt af en række udviklingsindsatser og – områder. Materialeoverbygningen udbygges, formidles og udvikles kontinuerligt. Det digitale tilbud supplerer det fysiske, og udbygger bibliotekernes samlede adgang til overbygningsmedier, informationsressourcer og kulturarv, således deres tilbud til borgerne udbygges løbende både kvantitativt og kvalitativt.

Centralbibliotekernes overbygningstilbud formidles professionelt over for bibliotekerne, Tilbuddet er samskabt, koordineret og integreret i det digitale biblioteksmiljø som laves i Det Digitale Folkebibliotek således, at bibliotekerne har alle forudsætninger for at formidle et samlet overbygningsmaterialetilbud på bedste vis til danskerne.

Udviklingsarbejdet og dermed udbygningen af særligt den digitale overbygning, vil fortsætte mange år fremover i takt med øget digitalisering, nye platforme og formidlingsmuligheder.

Resultatmål for den nationale materialeoverbygning

Centralbibliotekerne leverer en relevant, effektiv og tydelig defineret materialeoverbygning til de danske folkebiblioteker.

Centralbibliotekerne styrker formidlingen af og tilgængeliggørelsen af overbygningsmaterialerne målrettet borgere.

Centralbibliotekerne øger sammenhængskraft, koordinering og samarbejde for materialeoverbygningen med henblik på en effektiv og transparent forsyningskæde for folkebiblioteker og borgere.

Organisering af opgaveløsningen

Vi har fokus på en fælles nationale opgaveløsning, der tager udgangspunkt i de tre spor: adgang, formidling samt udvikling og samarbejde.

Adgang til en relevant, effektiv og tydelig defineret materialeoverbygning

Vores ambition er at levere en levende materialeoverbygning – fysisk og digital, der løbende udbygges både kvalitativt og kvantitativt.

For at lykkes med at levere en **relevant, effektiv og tydelig defineret** materialeoverbygning til de danske folkebiblioteker, vil vi:

- sætte fokus på egen organisering, processer, agilitet og kompetencer som grundlag for fastholdelse af en relevant materialeoverbygning.
- arbejde agilt, effektivt og analytisk

Vi sikrer en levende materialeoverbygning inden for den aftalte ramme, som er vedlagt strategien.

I forbindelse med indkøb og håndtering af materialer løses følgende opgaver decentral af et eller flere centralbibliotekerne efter nærmere aftale:

- katalogisering af udenlandsk overbygningslitteratur
- forhandling af lydbøger for folkebiblioteker (varetages indtil udgangen af 2021)
- udenlandsk materialevalg for folkebiblioteker

Udrulning og formidling

Vi arbejder hele tiden med den langsigtede målsætning, at overbygningsmaterialerne skal være tilgængelige for alle borgere i hele landet. Det er ikke nok, at der er adgang. Materialeoverbygningen skal formidles for at være relevant for borgerne.

For at styrke **formidlingen, udrulningen og tilgængeliggørelse** af overbygningsmaterialerne målrettet borgere, vil vi:

- udvikle en fælles national strategi for formidling og markedsføring på de fysiske og digitale områder i samarbejde med relevante nationale aktører, der fører til nye formidlingskoncepter samt rammesætter og udfolder eksisterende koncepter.
- levere viden og faglig udvikling til medarbejderne inden for materialeoverbygningsområdet med henblik på tilstrækkelig viden om licenserne og formidling af disse
- udvikle og understøtte konkrete formidlingsindsatser på de fysiske og digitale områder i folkebibliotekerne.

Konkret vil vi arbejde med følgende formidlingsaktiviteter:

Der laves i hele rammeaftalens løbetid en bred, omfattende og løbende formidlingsindsats over for landets biblioteker. Bibliotekerne bliver tilbudt professionel viden om og hjælp til at formidle overbygningsressourcerne – i sammenhæng med bibliotekernes egne materialer – til borgerne lokalt på bedste og mest kvalificeret vis. Bibliotekerne inviteres med til at identificere behov og formulere strategi på formidlingsområdet, men også til samarbejde i forhold til at eksekvere professionelt – samskabe, udvikle og teste - på området både nationalt, regionalt og lokalt. Der samarbejdes ligeledes med andre relevante partnere om udvælgelsen af tematikker for formidling.

1. Der laves readymade plug and play formidlingspakker til bibliotekerne vedr. overbygningsressourcerne til dagligt løbende brug på bibliotekernes differentierede platforme.

Der arrangeres kampagner vedr. overbygningsmaterialerne samt de øvrige tilgængelige licenser på bibliotekerne.

Der laves tematisk formidling, hvor fysiske og digitale ressourcer bindes sammen i nationale formidlingskoncepter med mulighed for regional tilpasning.

Ressourcerne formidles endvidere i en kontekst, og som en del af aktuelle temaer, f.eks. i sammenhæng med Temaspor, eller begivenheder på tværs af materialetyper. Der anvendes både kendte og nye interne formidlings- og kommunikationsplatforme, samt borgerrettede.

2. For at understøtte professionel lokal udrulning giver centralbibliotekerne adgang til viden og kontinuerlig ny viden om indholdet og ressourcerne i overbygningen.

Dette gøres ved at der udbydes substantiel e-læring, webinarer, temadage og netværksfællesskaber mv. om de enkelte overbygningsmaterialer og ressourcers indhold, om de fælles temaer og målgrupper samt søgetermer mv. til understøttelse af bibliotekernes egen arbejde med og udrulning af overbygningen til borgerne lokalt.

Udvikling og øget sammenhængskraft, koordinering og samarbejde

For at øge **sammenhængskraft, koordinering og samarbejde** for materialeoverbygningen med henblik på en effektiv og transparent forsyningskæde for folkebiblioteker og borgere, vil vi:

- synliggøre materialeoverbygningens indkøbs- og kassationspolitikker, procedurer og praksisser, så de i øget grad er gennemsigtige for landets folkebiblioteker og muliggør gensidig tilpasning og forventningsafstemning
- indgå relevante partnerskaber på det fysiske og digitale område

Konkret vil vi arbejde med følgende udviklings- og samarbejdsaktiviteter:

Samarbejde med aktørerne på overbygningsområdet og i det digitale biblioteksdanmark er i centrum i den kommende årrække med den ambition at skabe et sammenhængende, koordineret og overskueligt overbygningstilbud for bibliotekerne, der dermed kan formidle dette bedre til borgerne. Bibliotekernes digitale miljøer og tilbud skal være sammenhængende, overskuelige og meningsfyldt for borgerne, og dette fordrer, at alle aktører på bibliotekssiden koordinerer services og nye initiativer med sammenhæng og dermed kvalitet for borgerne for øje.

Der iværksættes udviklingsprojekter med omdrejningspunkt i at afprøve nye formidlingsplatforme samt digitalisering og klarering af nyt indhold, ligesom der afprøves nye relevante formater og teknologier til tilgængeliggørelse af samlinger. Bibliotekerne inviteres som brugere med til at samskabe, udvikle og teste på området.

Samarbejde med Det Kgl. Bibliotek

Der etableres et tæt strategisk og praktisk udviklingssamarbejde med Det Kgl. Bibliotek, bl.a. om optimering af tilgængeligheden af fysiske og digitale overbygningsressourcer.

CB'erne og Det Kgl. Bibliotek formidler den samlede materialeoverbygning til folkebibliotekerne med henblik på overblik og gennemsigtighed i leverancerne. Formålet er en bedre koordinering og synliggørelse af overbygningen.

De to parter afholder desuden fælles ledermøde, hvor der udarbejdes årshjul og handleplan mhp. reorganisering af formidlingen af overbygningsydelse, herunder relevante formidlingskoncepter/pakker til selekterede målgrupper og inden for prioriterede temaer.

Der arbejdes med at skabe sammenhængende og overskuelig, men ikke nødvendigvis integreret, adgang til de samlede tilgængelige digitale overbygningsressourcer for bibliotekerne og biblioteksansatte. Fra det Kgl. Bibliotek er dette primært paletten af kulturarv, digitale specialsamlinger samt licensservice over for ungdomsuddannelserne.

Det Digitale Folkebibliotek

Centralbibliotekerne involverer sig og deltager aktivt i at understøtte og udvikle Det Digitale Folkebibliotek. Centralbibliotekerne er en naturlig og central del af den nye kommunale forening Det Digitale Folkebibliotek, og arbejder ind i denne med henblik på at kvalificere og sikre koordinering og samarbejde om materialevalg

på medie-, e-bogs- og licensområdet, på at sikre integration af overbygningstilbud i bibliotekernes hjemmesider, og endelig for generelt at understøtte bibliotekernes videns- og kompetenceniveau på det digitale materialeformidlingsområde.

Bilag 5

Opgavebeskrivelse - temaspor

Gennem politisk prioriterede temaspor fokuserer centralbibliotekerne deres egne og folkebibliotekernes kræfter for at sikre alle borgere et bibliotekstilbud, der afspejler samfundet, er relevant og er af samme høje kvalitet i hele landet.

Resultatmål for temasparsarbejdet

Centralbibliotekerne har følgende to resultatmål for det samlede arbejde med temasporerne.

- Centralbibliotekerne udfolder temaspor og faciliterer udvikling af tiltag, der er relevante for folkebibliotekerne.
- Centralbibliotekerne understøtter med tiltagene både en succesfuld lokal indsats og et sammenhængende og samarbejdende biblioteksvæsen.

Fundamentet for de udvalgte temaspor er det samarbejdende biblioteksvæsen. Inddragende processer med borgerne, folkebiblioteker og relevante private og offentlige aktører og organisationer har stor vægt i både udviklingsarbejde og implementering ligesom vi hele tiden har fokus på principperne i vores værdigrundlag.

Centralbibliotekerne spiller en afgørende rolle i dette arbejde ift. at sikre det fælles vidensgrundlag, fælles kampagner, de koordinerende processer, de specialiserede kompetencer og arbejdet med indgåelse af større partnerskaber og strategiske samarbejder – altså løfte de fælles nødvendige ressourcetunge opgaver, som det enkelte folkebibliotek ikke har mulighed for. Samtidig er der et meget stort fokus på den regionale og lokale udrulning af de fælles indsatser, og det er centralbibliotekernes opgave at sikre den nødvendige skalerbarhed i indsatserne, der gør dem relevante for det enkelte folkebibliotek.

Temaspor

Kulturministeren har ministeren prioriteret følgende tre temaspor for aftaleperiodens første to år:

- *Glæden ved sprog, litteratur og læsning*
- *Kultur for alle*
- *Borgeren i den digitale transformation*

Efter de to første år skal en evaluering danne grundlag for en ministeriel beslutning om, hvorvidt sporene skal fortsætte, omprioriteres eller afsluttes med henblik på indsatser i de resterende to år af rammeaftalens løbetid.

Uddybning af temaspor:

Glæden ved sprog, litteratur og læsning

Der er stor fokus på læsning, læselyst, litteratur og læsefællesskaber fra mange sider i øjeblikket. Der er ligeledes bred enighed om, at særligt biblioteker har en vigtig rolle i forhold til at udvikle, understøtte og fremme læselysten i befolkningen. Læsning og litteraturen er udfordret af et enormt udbud af indhold og platforme, der konkurrerer om vores opmærksomhed, og de ændrede vaner kan på sigt have konsekvenser for det danske samfund.

Bibliotekerne giver ikke kun landets borgere nem og bred adgang til litteratur, men arbejder systematisk med sprogstimulering, læselyst og formidling af litteraturen i alle former, uanset om det er den traditionelle bog eller nogle af de nye litterære former som fx performancelitteratur, iPad-romaner, litteraturapps, visual writing, flash-digte eller sms-noveller. Metoderne til formidling ændres i takt med samfundet og genopfindes, justeres og tilpasses i en uendelighed.

Ved at kortlægge tidligere erfaringer, tage afsæt i de gode erfaringer samt indgå stærke partnerskaber med relevante samarbejdspartnere – både på nationalt og lokalt niveau, kan centralbibliotekerne understøtte og udbrede velunderbyggede og målgruppeorienterede tiltag på læselystområdet fra bibliotekernes side.

Under dette temaspor iværksættes særlige initiativer for børn og unge, da de seneste års udvikling peger på, at der blandt denne målgruppe er en faldende lyst til at læse litteratur.

Kultur for alle

Temaet sætter fokus på bibliotekernes arbejde med underrepræsenterede grupper på i samfundet og i biblioteksbrug. Der igangsættes indsatser, der sætter kulturen i centrum som social drivkraft og som spiller en afgørende rolle i et mangfoldigt bibliotekstilbud. Vægten bliver lagt på at arbejde med at tilrettelægge bibliotekernes tilbud, så de er relevante og attraktive for flere forskellige grupper i samfundet.

Som en del af temaspor vil der være fokus på at udvikle bibliotekskoncepter, services/betjening, som støtter op om borgernes mentale sundhed. Indsatsen bygger videre på den store erfaring, bibliotekerne allerede har med fx litteraturterapi, fællesskabende læsekredse, sårbare børnefamilier, ensomme m.fl., og udvikler nye tiltag, hvor bibliotekerne gennem deres kerneydelse, kulturelle fællesskaber og oplysning, bryder tavshed og stigma omkring mental sundhed.

Der iværksættes særlige indsatser for psykisk sårbare unge, for hvem litteraturen og miljøet omkring biblioteket ikke umiddelbart er en del af hverdagen

Den samlede effekt skal være en mærkbar styrkelse af lige adgang for flere usynlige og/eller underrepræsenterede grupper, integrering af grupperne i bibliotekernes fællesskaber samt udvidet repræsentation af grupperne i samlingen, programmerne, kulturproduktionen og i services.

Borgeren i den digitale transformation

Særligt den nuværende exceptionelle situation under Covid19 understreger, at der er et stort potentiale for deltagelse og kulturelle oplevelser i den digitale verden.

Der er under dette temaspor fokus på at understøtte borgerne og bibliotekerne i de gennemgribende kulturelle ændringer og teknologiske forandringer, som den digitale tidsalder medfører. Det store potentiale

for øget tilgængelighed til digitale fællesskaber og digitale kulturelle aktiviteter skal komme alle borgere til gode.

Det stiller store krav til borgernes digitale kompetencer og til folkebibliotekernes evne til at sikre relevant indhold af høj kvalitet og med stor professionalisme, hvilket understøttes med de indsatser, der udfolder sig under dette temaspor.

Temasporet skal sikre alle borgere adgang til løbende uformel læring om og forståelse for teknologi i samspil med det at være menneske – og sidst, men ikke mindst, åbne samlingen, give adgang til viden og oplevelser for nye publikumsgrupper gennem ny formidling, der integrerer helt nye teknologiske muligheder i det fysiske rum som fx AR-teknologi, der åbner for legende læring og inviterer nye publikumsgrupper ind.

Organisering af den nationale opgaveløsning

Centralbibliotekerne organiserer arbejdet omkring temasporene i en fælles tværgående programorganisering. Denne organiseringsform understøtter vores målsætning om at sikre et sammenhængende tilbud til biblioteker i hele landet. Samtidig giver en tværgående programorganisering centralbibliotekerne mulighed for at udvikle særlige kompetencecentre omkring opgaveløsningen samtidig med, at den regionale forankring sikrer den lokale udrulning. Programorganiseringen fordrer en fælles koordinering på flere planer og i et omfang som centralbibliotekerne ikke tidligere har været afhængig af. Denne koordineringsopgave bliver central for at lykkes.

For at sikre den tværgående koordinering og samspillet med folkebibliotekerne vil det være nødvendigt at drifte en række understøttende funktioner og projekter som fx en fælles digital infrastruktur. Disse opgaver vil blive varetaget sideløbende med løsning af de to kerneopgaver af centralbibliotekerne i fællesskaber, og på den måde indgå i den samlede fælles opgaveportefølje.

For at opnå centralbibliotekernes resultatmål er det metodiske arbejde, ift. at sikre relevansen for både borger og folkebibliotekerne gennem et højt ambitionsniveau og vægtning af skalerbarheden i udrulningen af temasporsarbejdet, afgørende. Udrulningen og den regionale understøttelse er nøglen til at lykkes.

Udrulning og regional understøttelse

Gennem den regionale organisering vil vi:

- bestræbe os på at forstå det enkelte folkebiblioteks virkelighed for at sikre et højt fagligt udbytte, der matcher krav og forventninger og sikrer relevans for borgerne
- involvere og invitere folkebibliotekerne til samskabelse i alle de relevante faser i udvikling og udrulning af de strategiske temaspor
- sikre mulighed for skalering og lokal tilpasning af de nationale projekter og initiativer
- understøtte mulighed for lokale bottom-up-bidrag til teamsporerne

Folkebibliotekerne vil møde centralbibliotekerne gennem bl.a.:

- relevant faglig sparring og kompetenceudvikling, der understøtter de lokale behov og de nationale strategiske målsætninger på en og samme tid
- tværkommunale netværk, der øger kendskab mellem centralbibliotekerne og folkebiblioteker og folkebibliotekerne imellem gennem faciliteret regional og national dialog
- faglige netværk, der understøtter et specifikt temaspor eller et underliggende indsatsområde

- biblioteksledermøder, dialogmøder, best practice dage, temadage, projektsamarbejder, faglig og organisatorisk udvikling mm

Metode til arbejdet med temaspor

Vores værdigrundlag udgør de helt fundamentale principper for vores arbejde og danner vores metodiske grundlag, så for alle opgaver tænker vi først og fremmest:

1. *Vi arbejder vidensbaseret, inddrager relevante partnere og har rettet vores opmærksomhed mod nye tendenser, der kan have betydning for Danmarks biblioteker*
2. *Vi anvender hvor det giver mening de metoder, de erfaringer og den viden, der er oparbejdet gennem hidtidige projekter og aktiviteter*
3. *Vi arbejder med og ikke for folkebibliotekerne*
4. *Vi er professionelle og effektive, og arbejder med samme høje ensartede kvalitet og ambitionsniveau*
5. *Vi eksperimenterer for at lære og for at udvikle*

De faste elementer i centralbibliotekernes temaspor og de underliggende indsatsområder er:

Netværk

Netværkene skal sikre videndeling, udvikling af kompetencer og være udviklingsrum for nye tiltag. Samtidig bruges netværkene som platform for inddragelse og medskabelse til de forskellige projekter, hvorigennem der sikres ejerskab til indsatserne, men også giver indsigt til centralbibliotekerne i forhold den nødvendige regionale og lokale skalerbarhed, der skal være i de koncepter, der i sidste ende rulles ud til folkebibliotekerne.

Læringsaktiviteter

Forskellige former for læringsaktivitet - både fysiske og digitale - vil indgå som væsentlig metode i udrulningen både på nationalt plan, regionalt plan og lokalt plan alt efter hvad de enkelte projekter fordrer.

Skalerbare koncepter

Output fra de forskellige aktiviteter under et temaspor vil ofte være koncepter, der kan udrulles lokalt. Fx koncepter for formidling, for borgerinddragelse, for borgerrettede læringsaktiviteter mm.

Praksisudvikling

Som underspor i temaarbejdet vil vi udvikle vores praksis, formater og metoder i forhold til projektarbejde, kampagner, kommunikation, læringsaktiviteter og andre programelementer. Det sker ved at arbejder med en række specifikke metoder i udfoldningen af de tre temaspor og de underliggende indsatser, som er beskrevet i forbindelse beskrivelserne af de tre temaspor.